

Даçаіòеà êіòіòñà Àçáóеіáіеèà 1596 ã. іà іñííåà ðåêііáíààòеé TEI

Àáoіð Èеòà Èіñеòіáíà Èіááеáіеі
03.08.2012 ã.
İñеááíáá íáííåеáіеà 27.08.2012 ã.

Summary. The paper deals with the problems of Russian manuscript dictionary digitalising. The dictionary has a complicated entry structure, which combines different types of information: word origin, definitions, quotations from literary texts, references to other words, etc. It is supposed to use the TEI encoding scheme, as it provide a wide variety of tags for manuscripts and dictionaries encoding. The digitalising would provide more effective access to the information and accelerate linguistic researches.

Ніçаáíеà êіòіòñíà òåêñòíà — íáíí
еç íаеáíеáá íàòñíåòеáíúò íáíòáаеáíеé нíáðáíáíííе èеíááеñòеèе. Á íàñòíуáá
áòáíу á íàòáе ñòòáíá áеòеáíí ðàçáеáááòñу íòíåòó íáеííáеúííáí êіòіòñà ðòññеíáí
уçúеà, íáíí еç íáíòáаеáíеé êіòіòíáí íðááííеáááòò ðàñòеòáíеà êіòіòñà çà ñ-áò
áеêр-áíеу òåêñòíà, íòòáæрúеò еñòíðер ðòññеíáí уçúеà, — íò ááòáñòуíúò áòáíò è
еáòíеñáé áí òåêñòíá XVIII – íà-áеà XIX áá. Á -áñòííòе, íðááííеáááòñу
нíçááòò Èíòіóñ ñòáòíðòññеéò òåêñòíá XV–XVII áá., á ðáíеáò êіòіòíáí
íæеáááòñу íííеíáíеà êіòіòñà íáííòááñòáííí çà ñ-áò òåêñòíá á уеáеòòíííí
áеáá, á òåеæá ðàçòááíòеà êіííрòáòííеé íðòíеíáеé è ñеíááòу ñòáòíðòññеéò òåêñòíá
(<http://www.corpling-ran.ru/n2.html>). Íáеíí íðááííеíæеòú, -òí êіòіóñ ñòááíáòòññеéò
òåêñòíá ñòáе áú áíеáá ðáíòáçáíòáòеáíúí, áñеé áú á íáíí áúеé áеêр-áíú òåêñòó
àçáóеíáíеéíá XVI–XVII áá. — íðááòáñòáííеéíá
нíáðáíáíúò ñеíááòáе.

Àçáóеíáíеé еáе еáеñеéíáòáòе-áñеéé
æáíð ñеíæеéñу è ñáòááеíá XVI á. íà íñííáá áíеáá ðáííеò ñеíááòíúò ñáíáíá —
ííííàòеéííá (áеíññáòеáá еíáí áеáéáеñеéò íáòñíáæáе è íаеíáííáíеé áеáéáеñеéò
íáñò), íðеòí-íеéíá (íáòá-íáе ñеíáíеíá Íñáеòеòе), áеíññáòеáá è «Èáñòáеòá» Èíáíá
Ñеíáеñеíáí è ñеíááòáе-ðàçáíáíòíеéíá [Èñòíðеу, 2001: 40–49]. Á ááеúíáеòáí
àçáóеíáíеéè èáеòеáíí íííеíуèèñú íáúíе ñòáòúуíе, еñòí-íеéíí êіòíòúò ñеóæеéè áеíññú
íà ííеуò ðóеííеñáé, ííуñíáíеу íáííуòíúò -еòáòáêр ðááеéé á òåêñòáò ееòáòáòóòíúò
íðíеçááááíеé. Íуòáííуé òáòáеòáò òíòíеòíááíеу àçáóеíáíеéíá, ðàçííòíáíúá
ñááááíеу, íðááñòáаеáíúá á íáí, уáеурòñу íðе-еííе òíáí, -òí ñòáòúу àçáóеíáíеéà
áеêр-ááò á ñááу áíñòáòí-íí ðàçííòíáíòр еíòíòíáòер è ááеáеí íá áñáááá еíááò
-áòеí áúñòòíáíòр ееíáеíòр ñòòóеòóòó.

Àçáóеíáíеé, áúáðáíúé áеу
ðàçíáòеé, уáеуáòñу òеíе-íúí íðááñòáаеòáеáí ñáíáíá æáíðá. Íí áúе ñíçááí á
Íááíòíáá á 1596 ã. á ííáñòúòá Áíòííеу ðеíеуíеíá è ñíòòáíеéñу áí
íáñòíуááí áòáíáíе á ááеíñòááííí ñíеñеá íà-áеà XVII á. (ÐÍÁ, ñíáð.
Ííáíáеíá, 1 1642). Á íáí ñíááòæеòñу áíеáá 6000 ñòáòáе, êіòíòúá íðááíеçíááíú íí
íáòáíе áóеáá è íí ñеááòрúáе áеáñííе. Á íòеè-еá íò ñáíеò íðááòáñòááííеéíá, á íáí
íðááñòáаеáíá íà òíеúêí еáеñеéá áòá-áñеíáí, еáòеíñеíáí, ñòáòíñеááуííеíáí è
òрòеñеíáí íðíеñòíæááíеу, íí еíááòñу çíá-еòáеúíуé íеáñò еáеñе-áñеéò ááеíеò еç
ííеúñеíáí уçúеà.

Ñòòóеòóòá ñòáòúе àçáóеíáíеéà
еíááò áíñòáòí-íí ñеíáíòр íðááíеçáòер. Òáе, á çááíеíáí-ííе -áñòе ñòáòúе ííæáò
áúòú ñеíáí, ñеíáííí-áòáíеà ееé òáеáу ðáçà (íáíðеíáò: Èáñе á ðí òеñíí à íáíò òíúу ееé хòí áñ
íçòú -рáúñòáú áòáíáíúò è íçòú òçеá ñíúòú). Çíá òíеéíáíеу ííæáò
ñíááòæááòú íáúуñíáíеà ñòáçó íáñеíеúеéò ñеíá (Æеòçá
è æеçíú (ò) æеòçá íàòеòááò á æá еòí еáеíáá •òíà è еíá áí áòááà è еíá ç áç ðú. æе çíу æá ñá áñ еáеíáúíе äçеú ááíó íó áíá
è
еá êí òá-áíçá ííááеáá ñеíí-á), òеáçáíеá íà íàòííеíú
(Áòáííáòáò (ò) áòáíá è íеñáò çáíеáíç ðíúò.

ζίί άί άη άδαιίάδασ. ζ έ ίί όδύίίάδασ), ά όάέεά άίίίείέόάέυύύόρ έίόύδύαόερ, ίύύύύύύύύύύ έ όύέέίάάίέρ άάίίάί ηέίάά ίίηδάάίάάίί (Άηάίέί άζά (ό) ά > άάόύί ζάέίί ζόζάάά ίά ί ά-ά. έ έέ άίέύ ίά άέδφάό άάφάέ. ά άά ζάέέά άφά άηάηί άάόό, ό ί άηάίέί άζά ζύάίόάόηγ. ά άά ζάέέάάφά, ίζ έζγ -ά ηόζ άάφό •άέέάό ίέέζγ άά ζά δάωί ζ ίάδύίί ίά ηύζάάίζά, όί ίάδέ-άόηγ άά δόάά). Έάέ ίδάάέέί, ίάά ζάάίόάί-ύύύ ηέίάί όέάζύάάάόήύ ίδάάίέάάάάύέ γζύέ-έηόί-ίέέ, ίάίάέί άάίάý ίάάόά ίάάό ίδέήόόήάάάόύ έ ίάά έράύύ άδóάέί ηέίάί ά έρπίέ -άηόέ ηόάόύέ (Νάέάόσά {æ}, έ δέ ίά {ā}, ά άά άη ίέδύάγ). Ά ίάέίόύδύό ηέό-άýó ίά ίέýó όέάζύάάρόήý έέόάδάόόδύέ έηόί-ίέέ (έηόί-ίέέέ), έζ έίόύδύό άάίάý ηόάόύύ ίάάέά ά άζάόέίάίέέ. ίί έίίάά ηήύέέά ίά έηόί-ίέέ ίέάζύάάάόήý άάζ ίάάόύ, έ ίηόάάόήý όύέύέί άίάάάάάόόήý, έ έάέίέ άά ηόάόύά άζάόέίάίέέά ίά ίόίίηέόήý.

Δαζύάόέό

έίδύόηά ηέίάάδý ίδάάίέάάάάόήý ίηούάηόάέόύ ίά ίηύάά δάέίίάάάόέέ TEI — Text Encoding Initiative (άάδηέý P5). ίά άάζά δάέίίάάάόέέ TEI όάά άύέέ δάάέέζύάάύ έ ίδύάίέέάρό όόίέόέίέδύάάόύ άίέάά 150 ίδύάέόύά (http://www.tei-c.org/Activities/Projects). Νδάάέ ίάά-άηόάάίύύ ίδύάέόύά ίάέί ίάάόέόύ έίόύδύάάόέίίί-ίέήέίάόρ ηέήόάό «Δόήήέάý έέόάδάόόδά XVIII άάέά» (http://antology-xviii.spb.ru), όάέέά άύάάέίόό δýά ίδάάέίάέίέέ ίί έηύέύζύάάίέρ TEI ά δάάύάό [Άάάýάά, 2005; Άύέέίόάά, 2006; Άάάέύέ έ άδ., 2010; Ζάόάδύά έ άδ., 2011].

Άηά άίέάά φέδύέίά δάηύδύήόδύάίέά

ηόάίάάδóύά TEI ίάόήέίάέάίί όάί, -όί δάέίίάάάόέέ ίί δαζύάόέά δάηή-έόάύ ίά δαζύάά όέίύ όάέηόύά: ίδύζάέ-άηέέά έ ηόέόύάάίδύά ίδύέζάάάίέý, ηέίάάδέ, όδύάηέδύέίόερ δαζάίάδύίέ δά-έ. ίάάέύύίά άίέίάίέά όάάέýάόήý ýέάέόδύίίίό ίδάάηόάάέάίέρ όάέηόύά δόέίέήύύ έηόί-ίέέίά. ίάάόύάέί όάέέά ίάάόέόύ, -όί δάέίίάάόάύ δαζύάόέά δάηή-έόάύά ά όύ -έηέά έ ίά ηέίάάδέ ηί ηέίάέί ηόδóέόόδύέ ίδάάίέζάόέάέ, -όί άάάό άύζύάέίηόύ ίέύζύάάόύήý έηέέρ-έόάέύί ίδάάέίάέίύίέ όάάάίέ έ άόδέάόόάίέ, ίά όήέίάέýý έίά δαζύάόέέ άίίίέέόάέύύίέ ίάίάάάάίέýίέ.

Ά έά-άηόάά ίδέίάδά έηύέύζύάάίέý

ίδάάέάάάάύό TEI όάάίά άύζύάί ηόάόύρ άζάόέίάίέέά Έέάά δύ {æ} {qɛfɪ ɔsɪf} (ό) όά. έ έέ έέίάόέύ ά δόζά δά έηέζέ. έ άά έ ίάδέόά άό έ άί ίύ άάόάδ>ηέζγ. ί άύ άί έ όύ ά ζάίέέ έ ηέί ίάύ, έ όύά δάά“ όά ίύέ; ί άύ ίά έίέάηίέ άάό, ίίηόύέ ί άδάέ έέάάδύήέζέ.

Δαζύάόέά άάίίέ ηόάόύέ, ίδέάίέδύάάίάý ίά ηόδóέόόδύόρ ίδάάίέζάόερ, άόάάό άύέýάάόύ ηέάάόρύέί ίάδάζύί:

<entryFree>

<form><w>Έέάά δύ<note><lang>æ</lang><bibl><title>qɛfɪ ɔsɪf</title></bibl></note></w></form>

<sense> (ό) <def n="1">όά.</def> έ έέ <def n="2"> έέίάόέύ ά δόζά δά έηέζέ. έ άά έ <mentioned>ίέόδά</mentioned>. έέάάδ ίάδέόά άό έ <def n="3">άί ίύ άάόάδ>ηέζγ. ί άύ άί έ όύ ά ζάίέέ έ ηέί ίάύ, έ όύά δάά“ όά ίύέ; ί άύ ίά έίέάηίέ άάό, ίίηόύέ ί άδάέ έέάά δύ ί ίά>άά ίέ φάόύ, <cit> <quote>άηάέέ όηγ ηή άέύ έέάάδύήέζέ</quote> </cit></def></sense>

</entryFree>

Έδύά

δαζύάόέέ όάέηόά ά ηύάάάόηόάέέ ηί ηόδóέόόδύέ ηόάόύέ, ίδάάίέάάάάόήý άάάηόέ άίίίέέόάέύύά ηάάάίέý: ίί άύζύάέίηόέ ίδάάάέέόύ έίýζύ-ίά ηέίάί ά γζύέά-έηόί-ίέέ, έάέηέέίάδάόέ-άηέέέ έέέ έέόάδάόόδύέ έηόί-ίέέ έ έίίόάέηό, ίίηέόάέάφάέέ ίάάόδέάέί άέý ηύζάάίέý όύέ έέέ έίίέ ηόάόύέ, όάάόέ-άηέάý δαζάέάέά

